

ABDULLA QAHHOR — "DAHSHAT" HIKOYASI

Ibrohimova Mohlaroy Abdubannob qizi

Qo'qon Davlat Universiteti 3-bosqich talabasi

Annotatsiya. Soʻz ustasi, yozuvchi Abdulla Qahhor (1907–1968) — oʻzbek adabiyotining ulkan namoyandasi, yozuvchi va dramaturg. U ma'lumotlariga ko'ra "oʻzbek hikoyachiligining gultoji" deb e'tirof etiladi. Zabardast shaxsning "Dahshat" hikoyasi Unsin ismli yosh kelinning erkinlik va ota-onasi bag'riga qaytish orzusi tasvirlanadi. Qahraton shamolli kechada Olimbek dodxo xotinlari bilan go'riston haqida suhbatlashadi. Suhbat davomida Unsin jasorat bilan go'ristonga borishga tayyorligini aytadi. Dodxo esa uni sinash va tahqirlash maqsadida tunda go'ristonga borib, qumg'onda suv qaynatib, choy damlab kelishni buyuradi. Evaziga javobini berib, Ganjiravonga ketishiga va'da qiladi.

Kalit soʻzlar: asar, yozuvchi, roman, qo'rquv, ayol, timsol, simvol, adolat, erkinlik, o'quvchi.

Kirish

Unsin qo'rquvini yengib, go'ristonga boradi. Yo'lda va go'ristonda turli vahimali holatlarni boshdan kechiradi. Oxir-oqibat ma'lum bo'lishicha, uni qo'rqitgan narsa dodxoning maymuni bo'lgan. Unsin vazifani bajarib qaytsa-da, ko'rgan dahshati va ruhiy azoblari uning sog'lig'iga og'ir ta'sir qiladi. Nodirmohbegim unga yordam berishga urinadi, biroq kech bo'ladi va Unsin vafot etadi. Uning jasadi Ganjiravonga olib ketiladi.

Hikoya orqali yozuvchi inson qadr-qimmatini, ayollar taqdiri va zulmning og'ir oqibatlarini yoritadi. Olimbek dodxo obrazi orqali johillik, shafqatsizlik va mutelik hukm surgan muhit tanqid qilinadi. Unsin esa erkinlik uchun jonini fido qilgan, jasur va matonatli ayol timsoli sifatida gavdalanadi.

Asarning asosiy g'oyasi shundan iboratki, insonni qo'rqitadigan narsa ko'pincha o'liklar emas, balki tiriklar orasidagi zolimlik, adolatsizlik va rahmsizlikdir. Asar o'quvchini insonparvarlik, adolat, mehr-oqibat va erkinlikning qadriga yetishga chorlaydi.

Tadqiqot metodologiyasi

Kuz jonli tarzda tasvirlandi, shamol qattiq etyapti... Qiziq hikoyalarni rivoyat qilishib, uyiga ketish ilinjida Inson o'zini xavf-hatarga qo'yadi, mo'rorotga borib choy qaynatish evaziga uyiga ketish payida bo'ldi. Lekin ko'pxotin dodxo ortidan maymun jo'natdi. Unsin kelib tobi qochadi. Ganjiravonga ketish uchun shuncha qo'quv bilan, jasorat ko'rsatgan ayol, gapirsa kaltaklshi bularning hammasi ayolning paranni ichidaligi xotin-qizlarning jamiyatdagi holatlarni yorqin tasvirlab beradi. Derazaga

urilgan bo'yra naqadar dahshatli edi. Ular gapirib bergan voqealar undan ham qo'rqinchli. Tegirmonchining qizi qo'yni tobi tortmadi, erkinlik so'radi. Qumg'on ko'tarib yurgan Unsinning portreti naqadar dahshatli edim

Abdulla Qahhor "Dahshat" hikoyasida bir qancha innovatsion adabiy usullardan foydalangan. Birinchidan, hikoyaning kompozitsiyaviy tuzilishi o'ziga xos: hikoya voqea rivojlanishi bilan bir qatorda qahramonlarning ichki kechinmalarini parallel ravishda aks ettiradi. Ikkinchidan, yozuvchi tabiat tasvirlaridan (shamol, qorong'ilik, go'riston) ramziy vositalar sifatida samarali foydalanadi. Shamol — bu nafaqat tabiiy hodisa, balki tashqi va ichki notinchlik, vahima va hayajonning ramzi.

Tahlil va natija

Olimbek dodxo obrazi patriarxal despotizmning timsoli. Sakkiz xotinli, boy, hokimiyatparast erkak. Uning xarakteri bir tomonlama: u faqat o'z irodasini boshqalarga majburlashni biladi. Dodxoning Unsinoyga nisbatan tutumi uning insoniy hissiyotlardan mahrum ekanligini ko'rsatadi. U Unsinoyning jasoratidan qo'rqib, uni go'ristonga yuborish bilan birga maymun ham yuboradi — bu uning berahmlik va qasoskorligining belgisidir. Dodxo obrazi orqali Qahhor feodal-patriarxal tuzumning zolim tabiatini ochib beradi. Nodirmohbegim obrazi murakkab va ziddiyatli xarakterga ega. U dodxoning katta xotini, dargohning boshqaruvchisi, lekin ayni paytda mehribon va shafqatli ayol. Nodirmohbegim tizimga moslashgan, uning qoidalariga bo'ysungan, lekin ichida isyon saqlovchi shaxs. U Unsinoyga rahm-shafqat ko'rsatadi, uni ogohlantirmoqchi bo'ladi, lekin ochiq qarshilik ko'rsata olmaydi. Nodirmohbegim obrazi patriarxal tuzumda ayollarning murakkab holatini aks ettiradi: ular tizimning qurbonlari bo'lish bilan birga, uni saqlab qolishda ham ishtirok etadilar. Ramziy obrazlar va allegorik elementlar tahlili. "Dahshat" hikoyasining badiiy kuchida ramziy obrazlar muhim rol o'ynaydi. Shamol hikoyaning boshidan oxirigacha davom etadigan markaziy ramziy obraz. "Yaqin ikki haftadan beri ko'z ochirmayotgan kuzak shamoli..." — bu tasvir hikoyaga vahimali atmosfera yaratadi. Shamol bir necha ramziy ma'noga ega: birinchidan, u tashqi va ichki notinchlik, bezovtalik ramzi; ikkinchidan, sinov va imtihon belgisi; uchinchidan, o'zgarishlar va inqilob harbarchisi. Shamolning doimiy guvillashi va chiyillashi qahramonlarning ichki hayajonini tashqi muhitda aks ettiradi.

Xulosa tariqasida, erkinlik va ozodligi o'z qo'liga bo'lmagan ayollarning taqdiri keltirilgan. Taqdi bor gap. Qayerdadir umid bilan kutib turgan inson bordir, qayerdadir eskicha qarashlar begunoh inson hayotini sindirdi. Iztirolar o'ta kuchli nazarda tutilgan. Ayolarning achchiq qismati tasvirlagan yuksak san'atpardozi asardir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati :

1."ABDULLA QAHHOR HAYOTIGA NAZAR VA "DAHSHAT"
HIKOYASINING TAHLILI" Tojiboyeva, Sabohat, Yuldoshev, Dilmurod